

S İ R K Ü L E R : 2014 / 29 21.05.2014

ANONİM VE LİMİTED ŞİRKETLERDE BİRİNCİ TEMETTÜNÜN ÖDENMESİ ZORUNLU MU ?

Son zamanlarda basında yer alan haberler nedeniyle yeni TTK'na göre 1. Temettünün ödenip ödenmeyeceği konusunda tereddütler yaşanmakta ve çok sayıda soru gelmektedir. Bu sirkülerimizde 1. Temettünün ödenmesi konusuna açıklık getirilmeye çalışılacaktır.

A- TARTIŞMA NEREDEN ÇIKTI ?

Eski TTK. nun 466. maddesinde yer alan "pay sahipleri için % 5 kar payı **ayrılması**" ibaresi, 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu'nda "yüzde beş oranında kâr payı **ödedikten sonra**" şeklinde değiştirilmiştir. Eski TTK.na göre I. Temettü olarak %5 kâr payının ayrılması ile yasal yükümlülük yerine getirilmiş ve ayrılan tutar ortaklara dağıtılmayarak şirket bünyesinde tutulabilmiştir.

Yeni TTK.nun da ise “ **ödedikten sonra** “ kelimesi kullanıldığı için bazı uzmanlar tarafından I. Temettünün mutlaka ortaklara ödenmesi gerektiği, şirket bünyesinde tutulamayacağı görüşü ileri sürülmektedir. Tartışmanın ortaya çıkış nedeni “**ödedikten sonra**” kelimesinden kaynaklanmaktadır.

B- ESKİ TTK'YA GÖRE BİRİNCİ TEMETTÜNÜN ÖDENMESİ:

Eski TTK'nın 466. maddesine göre anonim şirketler her yıl safi kârın %5 'ini ödenmiş esas sermayenin %20' sini buluncaya kadar *umumi yedek akçe* olarak ayırmaları zorunlu tutulmuştu. Uygulamada bu ayırım I. tertip yasal yedek akçe olarak bilinmektedir. Aynı maddeye göre, kanuni haddini bulduktan sonra dahi " *safi kârdan, birinci tertip yasal yedek akçeden başka **pay sahipleri için % 5 kar payı ayrıldıktan sonra**, pay sahipleriyle kâra iştirak eden diğer kimselere dağıtılması kararlaştırılmış olan kısmın yüzde onunun* “ II. tertip yasal yedek akçe olarak ayrılması gerekiyordu. Muhasebe literatüründe I. ve II. Tertip yasal yedek akçelere topluca kanuni/yasal yedek akçe denmektedir.

TTK'nın 534. maddesiyle yapılan yollama çerçevesinde limited şirketler de; her yıl safi kârlarının %5 'ini ödenmiş esas sermayelerinin %20 ' sini buluncaya kadar I. tertip kanuni yedek akçe olarak ayırmak ve kanuni haddini bulduktan sonra da II. Tertip Kanuni yedek akçe ayırmakla mükellefler.

Dikkat edileceği üzere, eski TTK'nın 466. maddesinde "*pay sahipleri için % 5 k ar payı ayrılması*" (I. Temettü) şart koşulmuştur. Uygulamada, %5 kâr payının (I. temettünün) ayrılması yeterli görülmüş ve ortaklara dağıtılmayarak şirket bünyesinde tutulması tercih edilmiştir.

C- YENİ TTK'YA GÖRE I. TEMETTÜNÜN ÖDENMESİ

Yeni TTK'nın 519. maddesinde; "*Yıllık kârın yüzde beşi, ödenmiş sermayenin yüzde yirmisine ulaşıncaya kadar genel kanunî yedek akçeye ayrılır. Birinci fıkradaki sınıra ulaşıldıktan sonra da;*

a)

b)

c) *Pay sahiplerine yüzde beş oranında kâr payı ödendikten sonra, kârdan pay alacak kişilere dağıtılacak toplam tutarın yüzde onu; genel kanunî yedek akçeye eklenir. “ denmiştir.*

Burada ifade edilen % 5 kar payı yıllık net karın değil sermayenin % 5 dir. Örneğin, Şirketin sermayesi 100.000 TL, karı 500.000 TL ise dağıtılması zorunlu olan tutar sermayenin %5 i olan 5.000 TL.dır.

TTK'da konuya ilişkin düzenlemesinde dikkat çeken en önemli değişikliklerden birisi ise, eski TTK'nın 466. maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü bendinde yer alan "% 5 kâr payı **ayrıldıktan sonra**" ibaresinin "*yüzde beş oranında kâr payı **ödendikten sonra***" şeklinde değiştirilmesi olmuştur.

Öte yandan yeni TTK'nın kurucu menfaatlerini düzenleyen 348 nci maddesinde " *Ancak, dağıtılabilir kârdan 519'uncu maddenin birinci fıkrasında yazılı yedek akçe ile pay sahipleri için yüzde beş kâr payı **ayrıldıktan sonra** kalanın en çok onda biri intifa senetleri bağlamında kuruculara ödenir*" denmektedir. Madde içerisinde kar payı ayrıldıktan sonra ibaresi kullanılmış olup bu ibare eski TTK'nın 466 ncı maddesindeki ibare ile aynıdır.

Ayrıca, 6102 sayılı Kanun hazırlanırken 519' uncu maddesinin gerekçesi, "(...) *Ancak, anılan 466 ncı maddenin ifadesi, uygulamada yorum güçlükleri doğurduğundan gerek kelimelerin seçiminde, gerek sözdiziminde önemli değişiklikler yapılmış, ancak **içeriğe temel olan düşünce ve hükümler değiştirilmemiştir***" şeklindedir.

Şirket esas sözleşmesinde herhangi bir sınırlama yok ise kar dağıtım kararı genel kurulun yetkisindedir. Genel kurul, TTK nın 507 ve 519 ncu maddelerine göre , karın kısmen veya tamamen dağıtılmasına veya herhangi bir dağıtım yapmaksızın tamamının şirket bünyesinde bırakılmasına karar verebilir kanaatindeyiz. Hele de, kar dağıtmama kararının genel kurulda oybirliği ile alınması halinde sorun çıkmayacağını düşünüyoruz.

Ancak, uygulamada I. temettünün dağıtılıp dağıtılmayacağı konusunda birtakım tereddütlerin yaşandığı dikkate alınarak, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın TTK'nın 210. maddesinin kendisine vermiş olduğu yetki çerçevesinde, kâr dağıtımını bir Tebliğ ile düzenlemesinin uygulamada yeknesaklık sağlayacağını düşünmekteyiz.

D- KONUNUN VERGİSEL BOYUTU :

Konunun asıl tartışma yaratan bölümü stopaj ile ilgilidir. Maliye Bakanlığı denetim elemanlarından bir bölümü fiilen kar dağıtımını yapılmaya dahi I. temettünün karın dağıtılmış varsayılacağı, dolayısıyla dağıtıldığı varsayılan kar payı tutarı üzerinden KVK.nun 15 ve 30, GVK. nun 94. Maddesine göre %15 oranında stopaj yapılması gerektiğini ileri sürmektedirler.

KVK.nun 15. ve 30, GVK.nun 94. Maddelerinde, *avanslar da dahil olmak üzere nakden veya hesaben yapılan **ödemeler üzerinden %15 kesinti yapılacağı belirtilmiştir.** Kanuna göre, vergiyi doğuran olay ödemedir. Fiilen kar dağıtımını olmayınca nakden veya hesaben ödeme söz de konusu*

değildir. Dolayısıyla, ödemenin olmadığı yerde stopajın da söz konusu olmayacağını, Maliye denetim elemanlarının aşırı yorum yaptıklarını düşünüyoruz.

Bugüne kadar Gelir İdaresi Başkanlığı genel tebliğ, sirküler veya özelge bazında bu konuda herhangi bir görüş beyan etmemiştir. Belirsizliğin ortadan kalkması açısından Maliye Bakanlığının acilen görüşünü bildirmesi gerekmektedir.

Her ne kadar bizim görüşümüz, fiilen kar payı ödemesi olmaması halinde stopajın da olmayacağı yönünde ise de sonuçta kararı verecek olan Maliye Bakanlığı'dır. Maliye ve Ticaret Bakanlıklarından açıklama yapılincaya kadar, herhangi bir risk üstlenmek istemeyen mükellefler, genel kuruldan karar almak şartıyla 1. Temettüyü kar payı olarak dağıtabilirler. Kar payı dağıtımında KVK.nun 15 ve 30, GVK.nun 94. Maddesindeki esaslara göre %15 stopaj yapılacaktır.

Saygılarımızla,